

Mélyi József

FÁTYOL ÉS VÁSZON

Szűcs Attila kiállítása a Ludwig Múzeumban

Egy retrospektív kiállítás gyakran nem mond többet annál, mint amit a benne megjelenő alkotások korábban egyenként állítottak. Egy évtizedek munkásságát felölelő tárlatban az évszámokkal is jelölt festmények pedig néha csupán magáról az eltelt időről tanúskodnak. Szűcs Attila kiállítása a Ludwig Múzeumban a fenti állítások ellenpéldája. Az egymást követő terekben most új viszonyrendszerbe helyezett képek – a kilencvenes évek eleje óta született munkák – egyszerre áttekinthetően szinte egyneműek. Amit korábban stílusváltásnak gondoltunk, az most, az eddigi életműre visszapillantva csupán finom súlyponteltolásnak tűnik. A képekben alig tükröződik a kor. Talán a kilencvenes évek közepén készült lírai műveken érződik még leginkább az eltelt idő; kicsit súlyosabbnak látszik minden megfestett tárgy, a könnyű ecsetvonások mögött is jobban feltűnik, mennyi szorongást, vagy ahogy a cím is mondja, kísérteties keretű egy-egy mű. Különösen az üres ágyak súlya nyomasztó, mintha nem a hiányzó emberi test lenyomata süllyedhetne az ágyfelületbe, hanem a tárgy maga, önsúlyánál fogva nyomná össze virtuális használatját.

Egy retrospektív kiállítás kellett hozzá, hogy észrevehetővé váljon, festészete mennyire halálközpon-tú.

Szűcs Attila festményein végignézve a leg-súlyosabbak mégsem az ábrázolt tárgyak, hanem maga a hiány, a láthatatlanság. A nézőre ólomsúllyal nehezedik a felismerés, mennyire hiányoznak a tekintetek. Az egész kiállításon egy-két részletesebben megfestett gyermek-

és felnőttarc, Csontváry örült vonásai, néhány maszk – a többi tekintet mind elmosódott. Minden elhomályosult, mert minden tetőről, sarokból lecsorog a festék, a terek pusztulnak, hámlanak, vagy egyszerűen becsillannak, színekre bomlanak, a figurák pedig áttetszővé válnak (átmetszi őket egy kép a képben kerete), portré helyett egy elforduló alak hátát látjuk. Szűcs Attila képei – bár első pillantásra ez korántsem nyilvánvaló – egy folyamatosan rombolódó, szétmálló világ összbenyomását keltik. Egy retrospektív kiállítás kellett hozzá, hogy észrevehetővé váljon, festészete mennyire halálközpon-tú.

Pedig minden itt állt előttünk. De most világosan látszik, hogy nem csupán egyetlen képen jelenik meg a neonhatású, világító Exit-felirat, amely nyilvánvalóan nemcsak a teret jelöli. Most válik láthatóvá, hogy a könnyűnek gondolt planking-képeken szereplő merev alakok mennyire élettelenek. Egy tükörben, homályosan látott ember hirtelen az elmúlással kapcsolódik össze. Csupa elmúlt vagy múltban lévő tárgy, ember, és valamennyi egy kísérteties, fátyolszerű réteg mögött lesz látható. Egy melankolikus motívum ebben a nézetben azonnal tragikussá alakul. Ha a képeket a memento mori szemszögéből nézzük, akkor a régebbi, hiányra, láthatatlanságra, vakfoltokra épülő művek vagy a növény-motívumokat középpontba állító képek is egyszerre új értelmezést kaphatnak. Sőt, még a kiállítás címében szereplő kísérlet szó jelentése is eltolódik. A festmények ebből az alapfeltevésből kiindulva a létezés határvonalának megjelenítésére irányuló kísérletek. „A halál fizikai lehetetlensége egy élő tudatában” – Damien Hirst cápájának jutott a kilencvenes évek talán leginnovatívabb címe: egyszerre szürreális és konceptuális, tudományos

és költői, az épp abban az időben véglegesen elveszett művészettörténeti orientáció lenyomata. Szűcs Attila a Francis Bacon mércének tekintő Hirst generációjához tartozik, és meglehet, hogy fókusza így ma is egy huszadik századi megközelítésmódra vezethető vissza. Ha innét nézzük, festményei a halállal való szembenézés lehetetlenségéről szólhatnak, illetve a lehetetlen áthidalására irányuló generációs kísérletről.

Bármennyire is nem ad támpontot az életmű korszakolásához a kiállítás, a generációs emlékezet szempontjából mégis óhatatlanul kijelöli saját határait. A hatvanas évek közepén-végén született korosztály kezeli ennyire könnyedén Columbo figuráját, tekint vissza tanácstalanul Kádárra, esetlenül Buster Keatonra és feltétel nélküli, de tanult gyűlölettel Hitlerre. Szűcs Attila Lidice tragédiáját már képes távolságtartóan, képi problémaként feldolgozni és festmény-emlékműbe foglalni. A témák, amelyek többsége – szintén generációs adottságként – a képernyővel és a vetítívászonnal kapcsolódik össze, a történelmi terheket, a lehatárolt, de megsűrve egykor mégis elérhető múlt-elemeket dolgozza fel, valójában szintén nézhető az elmúlás szemszögéből. Egy olyan nézőpontból, amelynek a történelemmel, sőt, ha továbbmegyünk, és a huszadik század vagy a mai mindennapi élet súlyától megszabadítjuk a megközelítést, a halállal kapcsolatban is elengedhetetlen alkotórésze volt a bizonytalan területeket kitakaró vakfolt. Mindez valóban csak akkor válik láthatóvá, ha Szűcs Attila festményei egy pillantással átfoghatóak. S így tűnik elő a kérdés, vajon mi jelenik meg minden egyes kép esetében a szemünk előtt: vetítívászon vagy homályos fátyol?

Szűcs Attila: *Hajnali három*, 2010, olaj, vászon, 190 x 140 cm, Szűcs Ferenc gyűjteménye
© A művész jóvoltából Fotó: Szűcs Attila